

РЕЦЕНЗИЯ

От проф.д-р Евгения Николова Коцева-Владиминова -

рецензент на дисертационния труд на

Искра Владкова Владова–Недкова

на тема „Методика за разследване на престъпления, свързани с наркотици“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор по право“

в професионално направление 3.6. Право / Криминалистика

Дисертантът Искра Владова-Недкова е редовен асистент по криминалистика в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2011г. В периода от 2007г. до 2011г. работи като разследващ полицай в Столична дирекция на вътрешните работи, Отдел „Досъдебно производство“, Сектор „Разследване на криминални престъпления“, а в периода от 2006г. до 2007г. като юрисконсулт в правно-информационна система “Ciela”.

Дисертационният труд „Методика за разследване на престъпления, свързани с наркотици“ е представен за защита във вида, определен от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Трудът е резултат от проведено от дисертанта изследване с високи научни качества. Това, както и направените научни изводи и предложения de lege ferenda, го превръщат в научно съчинение, което съдържа научно – приложими резултати и се явява принос в правната наука и по-конкретно в криминалистиката.

Представената дисертация е в обем 298 страници, състои се от увод, три глави и заключение, библиографска справка и приложение. Използвана е и значителна по обем литература – 101 заглавия на български, английски и руски език, изследвани са 185 наказателни производства, подсъдни на Софийски районен съд и Софийски градски съд, приключили с влязла в сила присъда.

Темата за наркопрестъпността и нейното разследване е особено актуална, тъй като по този въпрос в българската правна литература, и по-конкретно в областта на криминалистиката, липсва такова цялостно изследване на проблематиката. Проблемите, които се поставят, са многобройни и значими, поради което научното изследване е ценно както за теорията, така и за практиката. Особената му полезност се изразява в обстоятелството, че отговаря на назрели необходиминости на практиката в приложно естество, а в същото време е ориентиран и към бъдещето, като са дадени конкретни конструктивни предложения.

Дисертационният труд следва класическата структура на криминалистична методика за разследване на престъпления от определен тип и род.

Езикът и стилът са изискани, точни, прецизни и добре разбираеми.

При оценката на рецензирания труд могат да се открият няколко направления, които са определящи за неговата теоретична и практическа значимост.

В *увода* е обоснована актуалността на изследването, очертани са неговите цели и задачи, както и необходимостта да се разследва винаги в посока организирана дейност и множество участници. Анализирани са трудностите, свързани с разследването на наркопрестъпленията. Разгледана е Стратегията на ЕС за борба с наркотиците /2013-2020г./ за ефективното справяне с наркопрестъпността.

В *първа глава* е направен обстоен исторически преглед на наркотиците и тяхната употреба. Разгледани са критериите, според които могат да бъдат класифицирани наркотичните вещества, както и видовете наркотици, които са най-разпространени на територията на Република България според Националната стратегия за борбата с наркотиците /2014-2018г./ с техните химически свойства, начинът на употребата им, ефектите, които предизвиква тя и пр. Разгледани са и решенията на Единната конвенция по упойващите вещества и Законът за контролираните вещества на САЩ по отношение на легалните класификации на наркотичните вещества.

В рамките на наказателноправната характеристика на наркопрестъпленията са анализирани всички национални и международни

актове в областта на наркотиците, разгледани са всички престъпни състави, свързани с наркотици, като по отношение на всеки от тях е представен неговият субект и обект, както и признаците от субективната и обективната страна на престъплението.

Към криминалистичната характеристика са отнесени въпросите, свързани с общите характеристики на наркобизнеса и характерните особености на отделните престъпни структури и способите за запазване в тайна самоличността на участниците в тях, местата за укриване на обектите от значение за разследването в помещения, местности и превозни средства. Разгледани са случаите на укриване на наркотици в тялото на извършителя и в тази връзка са анализирани способите за отвеждане от организма на погълнатите вещества, като е посочена и европейската практика в тази област. Разгледани са способите за прикриване дейността на престъпната структура, включително чрез специфичен *modus operandi*, систематизирани са признаците, по които може да се установи мястото, на което се извършва престъпление с наркотици, следите, образувани в резултат на тези престъпления и пр. Всичко това се явява безспорен принос на настоящия дисертационен труд.

Криминологичната характеристика е основана на статистическите данни за престъпността и осъдените лица за периода 2010-2015г., както и на данни от проучените наказателни производства. Освен, че са систематизирани и изследвани тези статистически данни, са очертани още някои демографски, виктимологични и други тенденции в тяхното проявление. В тази връзка изследването би могло да бъде допълнено и със статистическите данни от последните две години, за да се придобие по-пълна представа за състоянието и динамиката на този вид престъпност.

В *глава втора* на изложението са разгледани въпросите, свързани с образуване на досъдебното производство, изграждане на следствените версии, планиране на разследването, както и тези, свързани с първоначалните и неотложни следствени действия.

Във връзка с образуването на досъдебното производство са разгледани категориите информатори и различните рискове, свързани с подадената от тях информация. И по този въпрос изследването на дисертанта е подкрепено с обстоен анализ на проучените наказателни производства за престъпления с наркотици.

Въпросите относно следствените версии от теоретична гледна точка са разгледани обстойно, в т.ч. същността на версиите, изграждането и проверката им, техните източници и основания.

По отношение на обстоятелствата, за чието изясняване се изграждат версиите - за обекта, за обективната страна, за субекта и субективната страна на престъплението, за да се придаде по-голяма практическа насоченост на труда, биха могли да се дадат и още по-конкретни примери за изградени следствени версии.

По отношение проверката на версиите следва да се вземе предвид още и изискването практическата проверка да се предшества от т.нар. логическа проверка, която започва от началото на изграждането на версията и завършва с нейната проверка, при което се извеждат всички възможни следствия.

Отделено е полагаемото се място и на планирането на разследването на престъпленията с наркотици.

Може би в тази насока дисертантът би следвало да обърне повече внимание на основните групи, явяващи се източници на планирането – данните в материалите, които се намират в делото за извършеното престъпление, данните в оперативните материали на органите на МВР и т.н.

Към същата глава са отнесени и първоначалните и неотложни следствени действия, на които основателно е обърнато особено внимание. Безспорно е когато се касае за наркопрестъпления, че делението е твърде условно, предвид, че основания за извършване на следствени действия в условията на неотложност възникват и на последващия етап на разследването.

Разгледани са подробно характеристиките на огледа, претърсването и изземването и разпита на свидетелите. Задълбоченото проучване на делата, свързани с наркопрестъпления и практическят опит, придобит като разследващ полицаи от дисертанта, са допринесли за успешното представяне на тези толкова важни въпроси от разследването.

Относно огледа са направени и редица препоръки *de lege ferenda*.

Изтъкната е необходимостта при провеждането на огледа като участник да бъде привлечено вещо лице в областта на компютърните технологии когато огледът е свързан с компютърни информационни системи и програмни продукти.

При оглед на помещение, местност или МПС, чието изследване би накърнило неприкосновеността на собствеността, по аналогия с претърсването е посочено като необходимо да се предвиди присъствието на представител на имота или превозното средство.

Има предложение *de lege ferenda* за отменяне на ал. 2 на чл. 156 НПК, предвид декларативния ѝ характер, тъй като тя предвижда възможността за привличане на вещо лице и специалист – технически помощник в огледа, но такава възможност е принципно възможна при всяко следствено действие и без да е изрично указана в закона.

Има и някои препоръки, по повод изземването на обекти, които са от значение за разследването и полезни за практиката.

По отношение на освидетелстването също се правят няколко предложения *de lege ferenda*, от които заслужава особено внимание предложението да отпадне възможността освидетелстването да бъде извършвано от лекар, като се изтъква, че в случаите, когато определено действие не е свързано пряко и непосредствено изследване и възприятие от страна на разследващия орган, то по същество не представлява процесуално – следствено действие.

Във връзка с претърсването – най-характерното при разследването на наркопрестъпленията следствено действие, е разгледана последователно тактиката на неговото провеждане, направени са изводи от изследваните наказателни производства, редица препоръки, има конкретни предложения *de lege ferenda*, както следва: когато претърсването е свързано с изземване на компютърни информационни системи и програмни продукти участващият компютърен специалист да е от категорията вещо лице в областта на компютърните технологии; аргументирано е предложението фотофиксацията да е задължителна при огледа и претърсването, както и да е задължително участието на специалист – технически помощник. Отправено е предложение в случаите на доброволно предаване да бъде предвидено участието на поемни лица когато то се извършва в досъдебната фаза на процеса.

При разглеждане на въпросите, свързани с разпита на свидетелите и обвиняемите по делата за наркопрестъпления са обстойно анализирани въпросите, отнасящи се към предмета на разпита в различните следствени ситуации. Основателно е отделено внимание на подготовката като особено важен етап от провеждането на разпита, направена е класификация на различните категории свидетели при разследването на престъпления с наркотици, разгледани са особеностите на разпита на малолетен и непълнолетен свидетел, предвид постоянно снижаващата се възраст на употребяващите наркотични вещества и извършителите на наркопрестъпления.

Що се отнася до разпознаването там е изтъкната необходимостта фотофиксацията също да бъде задължителна. И тук изследването на този въпрос е подкрепено от данни на проведеното проучване на практиката, като е обърнато подобаващо внимание на разпознаването на живи лица, като най-характерния вид разпознаване при разследването на престъпления с наркотици.

И на последния параграф – съдебни експертизи, е посветено основателно полагаемото им се място в хода на разследването на наркопрестъпленията. При изследването на тези въпроси дисертантът е провел редица консултации със служители на НИК–МВР, съдебни медици, психолози и психиатри, специалисти от СДВР–МВР и др., което допринася за компетентното излагане на тази толкова специфична проблематика.

Определено големият брой разгледани експертизи се явяват като един сериозен принос на дисертационния труд, още повече, че изследването обхваща на практика всички по-типични за разследването на наркотиците изследвания. Обърнато е основателно специално внимание на физико-химичната, съдебнооценителната, химическата, дактилоскопната, ДНК, съдебномедицинската, психологичната и психиатричната експертизи, както и на характерните за разследването на наркопрестъпленията комплексни експертизи.

Основателно експертизите са представени отделно от следствените действия, предвид ролята и значението, което имат при разкриване на престъпленията, свързани с наркотици, и установяване на техните извършители.

Дисертантът подкрепя тезите си с две публикации по темата:

1. Претърсване при разследване на престъпления, свързани с наркотици /сп. Норма, бр. 9/2017г./;
2. Разпит на свидетели при разследване на престъпления, свързани с наркотици /Бюлетин на АМВР/

Представеният дисертационен труд от Искра Владова-Недкова е посветен на една много значима тема за правната материя и по-конкретно за криминалистиката и практиката по наказателни дела, широко дискутирани не само от юристите, а и от цялото ни общество.

Въпросите, които са поставени за изследване, са анализирани обективно, с високо професионално умение и вещина. Затова изследванията на дисертанта са изключително полезни за теорията и практиката при разследването на престъпленията с наркотици.

В заключение и въз основа на изложеното считам, че настоящото изследване представлява новост и има свой самостоятелен принос за развитието на съвременната криминалистична наука. Ето защо изразявам своето положително становище за дисертационния труд на Искра Владкова Владова-Недкова на тема „Методика за разследване на престъпления, свързани с наркотици“. Трудът има всички необходими качества за придобиване образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право / Криминалистика към Катедра „Наказателноправни науки“ на СУ „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет.

06.10.2017г.

Рецензент:

/проф. д-р Е.Коцева-Владиминова/